

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 11ης Δεκεμβρίου 1980 *

Στην υπόθεση 31/80,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Rechtbank van koophandel της Αμβέρσας προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος Δικαστηρίου μεταξύ

1) NV L'Oréal, με έδρα τις Βρυξέλλες,

2) SA L'Oréal, με έδρα το Παρίσι,

και

PVBA De nieuwe AMCK, με έδρα το Hoboken,

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, Πρόεδρο, P. Pescatore και T. Koopmans, προέδρους τμήματος, Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, G. Bosco, και A. Touffait, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Reischl
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

- 1 Με Διάταξη της 17ης Ιανουαρίου 1980, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Ιανουαρίου, το Rechtbank van koophandel της περιφέρειας της Αμβέρσας υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης.
- 2 Τα ερωτήματα αυτά υποβλήθηκαν επ' ευκαιρία αγωγής που άσκησε η βελγική εταιρία L'Oréal NV και η γαλλική SA L'Oréal ενώπιον του προέδρου του Rechtbank van koophandel της Αμβέρσας, ο οποίος έκρινε επί αιτήσεως λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, κατά της εταιρίας «De Nieuwe AMCK». Οι εταιρίες L'Oréal δημιούργησαν στο Βέλγιο δίκτυο εκλεκτικής διανομής για τα προϊόντα περιποίησης των μαλλιών Kérastase, στο οποίο δεν ανήκει η εταιρία «De Nieuwe AMCK». Με την ασκηθείσα αγωγή ζητείται συγκεκριμένα να αναγνωρισθεί ότι το γεγονός ότι η εναγομένη προσφέρει προς πώληση ή πωλεί προϊόντα Kérastase επί των οποίων αναγράφεται ρητά ότι μπορούν να πωλούνται μόνο από κομμωτές-συμβούλους Kérastase, και το γεγονός ότι ενδεχομένως προμηθεύεται τα προϊόντα αυτά συνεργώντας σε παράβαση συμβάσεως αποτελούν πράξεις αντίθετες προς τα εμπορικά συναλλακτικά ήθη. Με την αγωγή αυτή ζητείται εξάλλου να απαγορευθεί στην εναγομένη να προσφέρει προς πώληση, να πωλεί ή να προμηθεύεται τα προαναφερθέντα προϊόντα.
- 3 Η εναγομένη της κυρίας δίκης υποστήριξε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου ότι το δίκτυο εκλεκτικής διανομής της L'Oréal είναι παράνομο, διότι είναι αντίθετο προς τους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού. Σε απάντηση, οι ενάγουσες της κυρίας δίκης επικαλέστηκαν επιστολή που απηύθυνε η Επιτροπή στην SA L'Oréal στις 22 Φεβρουαρίου 1978. Με την επιστολή αυτή η Επιτροπή γνωστοποίησε στην εταιρία ότι λόγω του ασήμαντου μεριδίου που διαθέτει η L'Oréal στην αγορά των καλλυντικών, των προϊόντων αρωματοποιίας και καλλωπισμού στις διάφορες χώρες και του μεγάλου αριθμού ανταγωνιστικών επιχειρήσεων αναλόγου μεγέθους, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν πρέπει να επέμβει βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά του συστήματος διανομής της L'Oréal και ότι, κατά συνέπεια, διεκόπη η διαδικασία επί της υποθέσεως αυτής.

- 4 Το Rechtbank van koophandel αποφάσισε να αναστείλει την διαδικασία και υπέβαλε στο δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1. Το σύστημα παραλλήλων συμφωνιών αποκλειστικής διανομής μεταξύ παραγωγού και αποκλειστικών εξαγωγέων, που συνδυάζεται με δίκτυα εκλεκτικής διανομής μεταξύ των εθνικών εισαγωγέων και των εμπόρων λιανικής πώλησεως που επιλέγουν αυτοί, το οποίο υποτίθεται ότι στηρίζεται σε ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια επιλογής, και αφορά ορισμένα είδη αρωματοποιίας από ολόκληρη σειρά προϊόντων, λαμβάνεται υπόψη για μια εξαίρεση κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης της Ρώμης, και συμβαίνει αυτό στην προκειμένη περίπτωση για την L'Oréal NV (Βρυξέλλες) και την L'Oréal SA (Παρίσι) από απόψεως κοινοτικού δικαίου;
2. Μία απόφαση υπαλλήλου της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την διακοπή διαδικασίας, όπως αυτή που περιέχεται στην επιστολή της 22ας Φεβρουαρίου 1978, την οποία υπογράφει ο διευθυντής J. E. Ferry, της γενικής διευθύνσεως ανταγωνισμού, διευθύνσεως συμπράξεων και καταχρήσεως δεσποζούσης θέσεως και απευθύνεται στην πρώτη ενάγουσα της κυρίας δίκης, είναι δεσμευτική;
3. Οι εξαιρέσεις που χορηγούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3 πρέπει να θεωρούνται ως ανοχή ή θεμελιώνουν δικαίωμα, το οποίο, από απόψεως κοινοτικού δικαίου, μπορεί να αντισταχθεί κατά των τρίτων, και συμβαίνει αυτό για την L'Oréal;
4. Η συμπεριφορά της L'Oréal έναντι των τρίτων μπορεί να θεωρηθεί κατάχρηση δεσποζούσης θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης της Ρώμης;»
- 5 Πρέπει καταρχήν να υπενθυμιστεί ότι, στο πλαίσιο της αποστολής που του αναθέτει το άρθρο 177 της Συνθήκης, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει επί της εφαρμογής της Συνθήκης σε συγκεκριμένη περίπτωση. Επομένως το Δικαστήριο δεν μπορεί να απαντήσει στο δεύτερο σκέλος του πρώτου ερωτήματος. Ο εθνικός δικαστής πρέπει να αποφασίσει, επ' ευκαιρία των διαφορών που του υποβλήθηκαν και λαμβάνοντας υπόψη τα πραγματικά περιστατικά και ενδεχομένως τις απαντήσεις επί των ερωτημάτων ως προς την ερμηνεία, τα οποία έκρινε αναγκαίο να υποβάλει στο Δικαστήριο, εάν πρέπει να εφαρμοστούν τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης.
- 6 Εντούτοις, επειδή η δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων μπορεί να επηρεαστεί από την δράση της Επιτροπής, πρέπει να εξετασθεί κατά προτεραιότητα το

δεύτερο ερώτημα που αφορά την νομική φύση και τις συνέπειες της επιστολής που απηύθυνε η Επιτροπή στην SA L'Oréal.

Ως προς την νομική φύση της εν λόγω επιστολής

- 7 Όπως είχε το Δικαστήριο την ευκαιρία να αναφέρει στις αποφάσεις του της 10ης Ιουλίου 1980 (Lancôme, υπόθεση 99/79· Guerlain και λοιποί, υποθέσεις 253/78 και 1-3/79· Marty, υπόθεση 37/79), το άρθρο 87, παράγραφος 1, της Συνθήκης έδωσε στο Συμβούλιο την εξουσία να εκδώσει όλους τους αναγκαίους κανονισμούς ή τις οδηγίες για την εφαρμογή των αρχών που αναφέρονται στα άρθρα 85 και 86. Σύμφωνα με την εξουσιοδότηση αυτή, το Συμβούλιο εξέδωσε κανονισμούς και, συγκεκριμένα, τον κανονισμό 17 της 6ης Φεβρουαρίου 1962 (ΕΕ ειδ. έκδ. 08,01, σ. 25), που έδωσαν στην Επιτροπή την αρμοδιότητα να θεσπίσει διάφορες κατηγορίες κανονισμών, αποφάσεων και συστάσεων.
- 8 Στα μέσα που τέθηκαν έτσι στη διάθεση της Επιτροπής για την εκπλήρωση της αποστολής της ανήκουν οι αρνητικές πιστοποιήσεις και οι αποφάσεις εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3. Όσον αφορά τις αρνητικές πιστοποιήσεις, το άρθρο 2, του κανονισμού 17, του Συμβουλίου προβλέπει ότι η Επιτροπή μπορεί να διαπιστώσει, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, ότι δεν υπάρχει λόγος με βάση τα στοιχεία, των οποίων έλαβε γνώση, να επέμβει ως προς την συμφωνία, απόφαση, ή πρακτική δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, ή του άρθρου 86 της Συνθήκης. Όσον αφορά τις αποφάσεις εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, τα άρθρα 6 και επ. του κανονισμού 17 προβλέπουν ότι η Επιτροπή μπορεί να εκδώσει αποφάσεις με τις οποίες οι διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1 κηρύσσονται ανεφάρμοστες επί της συγκεκριμένης συμφωνίας, εφόσον αυτή κοινοποιηθεί και στην Επιτροπή, εκτός εάν εξαιρείται της κοινοποίησεως δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού. Αναγνωρίζεται έτσι στους αποδέκτες μιας τέτοιας αποφάσεως το δικαίωμα να εφαρμόσουν, υπό τους όρους που ενδεχομένως ορίζει η Επιτροπή, συμφωνία, σύμπραξη ή εναρμονισμένη πρακτική, και μπορούν να επικαλεστούν το δικαίωμα αυτό έναντι κάθε τρίτου, ο οποίος, ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, θα υποστήριζε ότι η εν λόγω συμφωνία, σύμπραξη ή εναρμονισμένη πρακτική παραβιάζει το άρθρο 85, παράγραφος 1.

Ο κανονισμός 17 και οι κανονισμοί που εκδόθηκαν για την εφαρμογή του καθορίζουν τους κανόνες που πρέπει να ακολουθεί η Επιτροπή για την λήψη τέτοιων αποφάσεων. Όταν η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει αρνητική πιστοποίηση δυνάμει του άρθρου 2 ή να εκδώσει απόφαση εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης υποχρεούται, δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, να δημοσιεύει το ουσιώδες περιεχόμενο της σχετικής αιτήσεως ή της κοινοποίησεως καλώντας συγχρόνως τους τρίτους ενδιαφερομένους να της γνωστοποιήσουν τις παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας την οποία καθο-

ρίζει. Όπως προβλέπει το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού οι αρνητικές πιστοποιήσεις και οι αποφάσεις των εξαιρέσεων πρέπει να δημοσιεύονται.

- 9 Είναι προφανές ότι μία επιστολή, σαν αυτή που απηύθυνε η γενική διεύθυνση του ανταγωνισμού στην εταιρία L'Oréal, η οποία απεστάλη χωρίς τήρηση των μέτρων δημοσιότητας που προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 και χωρίς να αποτελέσει αντικείμενο δημοσιεύσεως σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, δεν αποτελεί ούτε απόφαση αρνητικής πιστοποίησης ούτε απόφαση εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 3, κατά την έννοια των άρθρων 2 και 6, του κανονισμού 17. Όπως τονίζει η ίδια η Επιτροπή πρόκειται μόνο για διοικητική επιστολή που γνωστοποιεί στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση την άποψη της Επιτροπής, ότι δεν υπάρχει, για αυτήν, λόγος να επέμβει ως προς τις εν λόγω συμβάσεις δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και ότι επομένως μπορεί να τεθεί τέρμα στη διαδικασία επί της υποθέσεως.
- 10 Μία τέτοια επιστολή, στηριζόμενη μόνο στα στοιχεία των οποίων έλαβε γνώση η Επιτροπή, η οποία αντικατοπτρίζει την εκτίμηση της Επιτροπής και περατώνει διαδικασία ελέγχου στην οποία προέβησαν αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής, δεν εμποδίζει τα εθνικά δικαστήρια, ενώπιον των οποίων προβάλλεται ότι οι εν λόγω συμφωνίες δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 85, να εκτιμήσουν διαφορετικά τις συμφωνίες αυτές, βάσει των στοιχείων που διαθέτουν. Αν και δεν δεσμεύει τα εθνικά δικαστήρια, η άποψη που εκφράζει μια τέτοια επιστολή αποτελεί πάντως πραγματικό στοιχείο που τα εθνικά δικαστήρια μπορούν να λάβουν υπόψη τους όταν ερευνούν αν οι εν λόγω συμφωνίες ή συμπεριφορές συμβιβάζονται με τις διατάξεις του άρθρου 85.
- 11 Επομένως στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι επιστολή υπογεγραμμένη από υπάλληλο της Επιτροπής, στην οποία αναφέρεται ότι δεν υπάρχει λόγος να επέμβει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ κατά συστήματος διανομής που της κοινοποιήθηκε, δεν μπορεί να αντισταχθεί έναντι των τρίτων και δεν δεσμεύει τα εθνικά δικαστήρια. Αποτελεί μόνο πραγματικό στοιχείο που μπορούν να λάβουν υπόψη τους τα εθνικά δικαστήρια όταν εξετάζουν την συμφωνία του εν λόγω συστήματος με το κοινοτικό δίκαιο.

Ως προς την εφαρμογή του άρθρου 85 στο εν λόγω σύστημα διανομής

- 12 Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα που υπέβαλε στο Δικαστήριο το εθνικό δικαστήριο σχετικά με την δυνατότητα να εξαιρεθεί το εν λόγω σύστημα διανομής κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 3, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του προαναφερθέντος κανονισμού 17, υπό

την επιφύλαξη του ελέγχου της αποφάσεώς της από το Δικαστήριο, η Επιτροπή έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να κηρύσσει τις διατάξεις του άρθρου 85, παράγραφος 1 ανεφάρμοστες σύμφωνα με το άρθρο 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης. Η αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων περιορίζεται στην εκτίμηση αν η συμφωνία, σύμπραξη ή εναρμονισμένη πρακτική που τους υποβλήθηκε συμφωνεί προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, και στην αναγνώριση ενδεχομένως της ακυρότητας της εν λόγω συμφωνίας, συμπράξεως ή πρακτικής, κατά το άρθρο 85, παράγραφος 2.

- 13 Επομένως ο εθνικός δικαστής θα πρέπει να εξετάσει το κύρος του συστήματος διανομής της L'Oréal σε σχέση με τις διατάξεις αυτές. Εναπόκειται στο Δικαστήριο να του παράσχει για τον σκοπό αυτό τα κριτήρια ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου που θα του επιτρέψουν να εκφέρει κρίση.
- 14 Όπως παρατήρησε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 25ης Φεβρουαρίου 1977 (Metro, υπόθεση 26/76, Jurispr. 1875) τα συστήματα εκλεκτικής διανομής αποτελούν στοιχείο ανταγωνισμού σύμφωνα προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, με την προϋπόθεση ότι η επιλογή των μεταπωλητών γίνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ποιοτικού χαρακτήρα, που αφορούν τα επαγγελματικά προσόντα του μεταπωλητή, του προσωπικού του και των εγκαταστάσεών του, ότι οι όροι αυτοί καθορίζονται ομοιόμορφα έναντι όλων των ενδεχόμενων μεταπωλητών και εφαρμόζονται κατά τρόπο που δεν δημιουργεί διακρίσεις.
- 15 Για να καθοριστεί η ακριβής φύση αυτών των «ποιοτικών» κριτηρίων επιλογής των μεταπωλητών, είναι απαραίτητο να ερευνηθεί εάν οι ιδιότητες του εν λόγω προϊόντος απαιτούν, για να διατηρηθεί η ποιότητα και να εξασφαλισθεί η ορθή χρήση του προϊόντος, σύστημα εκλεκτικής διανομής, και αν ο σκοπός αυτός δεν εκπληρώνεται ήδη με μία εθνική ρύθμιση της προσβάσεως στο επάγγελμα του μεταπωλητή ή με τις προϋποθέσεις πωλήσεως των εν λόγω προϊόντων. Τέλος, πρέπει να εξακριβωθεί αν τα επιβαλλόμενα κριτήρια δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο. Ως προς αυτό πρέπει να υπενθυμιστεί ότι στην προαναφερθείσα υπόθεση 26/76, Metro, το Δικαστήριο έκρινε ότι η υποχρέωση συμβολής στην δημιουργία συστήματος διανομής, οι υποχρεώσεις επιτεύξεως συγκεκριμένου κύκλου εργασιών καθώς και οι υποχρεώσεις ελαχίστων αγορών και αποθηκεύσεως υπερβαίνουν τις ανάγκες συστήματος εκλεκτικής διανομής που βασίζεται σε ποιοτικές απαιτήσεις.
- 16 Όταν η πρόσβαση σε δίκτυο εκλεκτικής διανομής εξαρτάται από προϋποθέσεις που υπερβαίνουν την απλή αντικειμενική επιλογή ποιοτικού χαρακτήρα, ιδίως όταν στηρίζεται σε ποιοτικά κριτήρια, το σύστημα διανομής εμπίπτει καταρχήν στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1, στο μέτρο που η συμφωνία, όπως παρατήρησε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 30ης Ιουνίου 1966 (LTM,

υπόθεση 56/65, Jurispr. σ. 337), πληροί διάφορες προϋποθέσεις που εξαρτώνται όχι τόσο από τη νομική της φύση, όσο από τις σχέσεις της, αφενός με το «εμπόριο των κρατών μελών» και αφετέρου με «το παιχνίδι του ανταγωνισμού».

- 17 Για να εκτιμηθεί, αφενός, αν μία συμφωνία μπορεί να θίξει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, πρέπει να εξακριβωθεί, βάσει του συνόλου των αντικειμενικών νομικών ή πραγματικών στοιχείων και ιδίως ενόψει των συνεπειών της εν λόγω συμφωνίας επί της δυνατότητας παραλλήλου εισαγωγής, αν η συμφωνία αυτή επιτρέπει να γίνει λόγος, με αρκετό βαθμό πιθανότητας, για δυνατότητα ασκήσεως ενδεχομένης, άμεσης ή έμμεσης επιρροής επί των ανταλλαγών μεταξύ των κρατών μελών.
- 18 Για να εκτιμηθεί, αφετέρου, αν η συμφωνία πρέπει να θεωρηθεί ως απαγορευμένη λόγω των διαταράξεων του ανταγωνισμού που αποτελούν το αντικείμενό της ή τις οποίες προκαλεί, πρέπει να εξετασθεί ο ανταγωνισμός στο πραγματικό πλαίσιο στο οποίο θα ανταπτυσσόταν εάν δεν υπήρχε η επίδικη συμφωνία. Για το σκοπό αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη ιδίως η φύση και η περιορισμένη ή όχι ποσότητα των προϊόντων που αποτελούν το αντικείμενο της συμφωνίας, η θέση και η σημασία των συμβαλλομένων στην αγορά των εν λόγω προϊόντων, ο μεμονωμένος χαρακτήρας της επίδικης συμφωνίας, ή, αντίθετα, η θέση της σε σύνολο συμφωνιών. Το Δικαστήριο, στην απόφασή του της 12ης Δεκεμβρίου 1967 (Brasserie de Haecht, υπόθεση 23/67, Jurispr. σ. 525) διευκρίνισε σχετικά ότι η ύπαρξη αναλόγων συμβάσεων, χωρίς να είναι αναγκαία καθοριστική, αποτελεί στοιχείο το οποίο μαζί με άλλα συναποτελεί το οικονομικό και νομικό πλαίσιο, εντός του οποίου πρέπει να εκτιμηθεί η συμφωνία.
- 19 Εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, βάσει όλων των κρίσιμων δεδομένων, να καθορίσει αν η συμφωνία πληροί, πράγματι, τις προϋποθέσεις για να εμπίσει στην απαγόρευση του άρθρου 85, παράγραφος 1.
- 20 Επομένως στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι συμφωνίες, επί των οποίων βασίζεται ένα σύστημα εκλεκτικής διανομής, που στηρίζεται σε κριτήρια αποδοχής που ξεπερνούν την απλή αντικειμενική επιλογή ποιοτικού χαρακτήρα, συγκεντρώνουν στοιχεία που τις καθιστούν ασυμβίβαστες με το άρθρο 85, παράγραφος 1, όταν οι συμφωνίες αυτές είτε μεμονωμένα είτε μαζί με άλλες, στο οικονομικό και νομικό πλαίσιο στο οποίο συνήφθησαν και βάσει συνόλου αντικειμενικών νομικών ή πραγματικών στοιχείων, μπορούν να θίξουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και έχουν, είτε ως αντικείμενο είτε ως αποτέλεσμα, την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού. Υπό την επιφύλαξη του ελέγχου του Δικαστηρίου, η Επιτροπή έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να εξαιρεί τέτοιες συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 3.

Ως προς την δυνατότητα να αντισταχθεί εξαίρεση κατά το άρθρο 85, παράγραφος 3 έναντι των τρίτων

- 21 Υπογραμμίστηκε ήδη επ' ευκαιρία της έρευνας της φύσεως της επιστολής, που αναφέρθηκε στο δεύτερο ερώτημα, ότι η εξαίρεση κατά το άρθρο 85, παράγραφος 3, όταν χορηγείται από την Επιτροπή, θεμελιώνει δικαίωμα που μπορεί να αντισταχθεί έναντι των τρίτων.
- 22 Επομένως στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι αποφάσεις εξαιρέσεως δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ θεμελιώνουν δικαιώματα με την έννοια ότι τα μέρη μιας συμπράξεως που εκτιμήθηκε κατά τον τρόπο αυτό μπορούν να επικαλεστούν την απόφαση έναντι των τρίτων που επικαλούνται την ακυρότητα των συμπράξεων βάσει του άρθρου 85, παράγραφος 2, αλλά ότι, δεδομένης της απαντήσεως που δόθηκε στο ερώτημα περί της νομικής φύσεως της επιστολής της Επιτροπής, η επιστολή αυτή δεν αποτελεί τέτοια εξαίρεση.

Ως προς την εφαρμογή του άρθρου 86

- 23 Το άρθρο 86 της Συνθήκης απαγορεύει, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών, την καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσποζούσης θέσεώς τους εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της.
- 24 Κατά την εξέταση της, ενδεχομένως δεσποζούσης, θέσεως επιχειρήσεως, θεμελιώδη σημασία έχει, όπως υπογράμμισε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 21ης Φεβρουαρίου 1973 (Europemballage et Continental Can, υπόθεση 6/72, Jurispr. σ. 215), η οριοθέτηση της αγοράς. Πράγματι οι δυνατότητες ανταγωνισμού πρέπει να εκτιμώνται στο πλαίσιο της αγοράς που συγκεντρώνει το σύνολο των προϊόντων, τα οποία λόγω των χαρακτηριστικών τους είναι ιδιαιτέρως κατάλληλα να ικανοποιήσουν μόνιμες ανάγκες και δύσκολα μπορούν να αντικατασταθούν από άλλα προϊόντα.
- 25 Στην αγορά που οριοθετείται κατά τον τρόπο αυτό, υπάρχει δεσπίζουσα θέση όταν, όπως διευκρίνισε τελευταία το Δικαστήριο στην απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1979 (Hoffmann-La Roche, υπόθεση 85/76, Jurispr. 461), μία επιχείρηση διαθέτει οικονομική ισχύ που της δίνει την εξουσία να εμποδίζει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην οικεία αγορά, παρέχοντάς της την δυνατότητα να συμπεριφέρεται σε σημαντική έκταση ανεξάρτητα έναντι των ανταγωνιστών, των πελατών της, και τελικά των καταναλωτών.

- 26 Όσον αφορά την έννοια της καταχρήσεως, αυτή ορίστηκε από το Δικαστήριο στην προαναφερθείσα υπόθεση 85/76, Hoffmann-La Roche, ως αντικειμενική έννοια, η οποία αφορά την συμπεριφορά επιχειρήσεως που κατέχει δεσποζούσα θέση, συμπεριφορά που είναι ικανή να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς, όπου, λόγω ακριβώς της υπάρξεως της εν λόγω επιχειρήσεως, ο βαθμός ανταγωνισμού έχει ήδη εξασθενήσει και η οποία εμποδίζει την διατήρηση του βαθμού ανταγωνισμού που υπάρχει ακόμη στην αγορά ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού αυτού με την βοήθεια μέσων που είναι διαφορετικά από αυτά που διέπουν ένα φυσιολογικό συναγωνισμό των προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών.
- 27 Όσον αφορά την προσβολή του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, πρόκειται για έννοια που είναι κοινή στα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης, και διευκρινίστηκε προηγουμένως.
- 28 Όπως ακριβώς συμβαίνει για το άρθρο 85, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να αποφασίσει βάσει του συνόλου των δεδομένων της εν λόγω συμπεριφοράς, αν εφαρμόζεται το άρθρο 86.
- 29 Επομένως στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η συμπεριφορά επιχειρήσεως μπορεί να χαρακτηριστεί ως κατάχρηση δεσποζούσης θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης, όταν η επιχείρηση αυτή έχει σε συγκεκριμένη αγορά τη δυνατότητα να συμπεριφέρεται, σε σημαντική έκταση, ανεξάρτητα έναντι των ανταγωνιστών, των πελατών της και των καταναλωτών και η συμπεριφορά της στην αγορά αυτή εμποδίζει την διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού με την βοήθεια μέσων που είναι διαφορετικά από αυτά που διέπουν έναν φυσιολογικό συναγωνισμό στηριζόμενο στις παροχές των επιχειρηματιών, και μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε, με Διάταξη της 17ης Ιανουαρίου 1980, το Rechtbank van koophandel της Αμβέρσας, αποφαινεται:

- 1) Οι συμφωνίες, επί των οποίων βασίζεται ένα σύστημα εκλεκτικής διανομής, που στηρίζεται σε κριτήρια αποδοχής που υπερβαίνουν την απλή αντικειμενική επιλογή ποιοτικού χαρακτήρα, συγκεντρώνουν στοιχεία που τις καθι-

στούν ασυμβίβαστες με το άρθρο 85, παράγραφος 1, όταν οι συμφωνίες αυτές, είτε μεμονωμένα είτε μαζί με άλλες, στο οικονομικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου συνήφθησαν και βάσει συνόλου αντικειμενικών νομικών ή πραγματικών στοιχείων, δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού. Υπό την επιφύλαξη του ελέγχου του Δικαστηρίου, η Επιτροπή έχει αποκλειστική αρμοδιότητα να εξαιρεί τέτοιες συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 3.

- 2) Επιστολή υπογεγραμμένη από υπάλληλο της Επιτροπής, στην οποία αναφέρεται ότι δεν υπάρχει λόγος να επέμβει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ κατά συστήματος διανομής που της κοινοποιήθηκε, δεν μπορεί να αντιταχθεί έναντι των τρίτων και δεν δεσμεύει τα εθνικά δικαστήρια. Αποτελεί μόνο πραγματικό στοιχείο που μπορούν να λάβουν υπόψη τους τα εθνικά δικαστήρια όταν εξετάζουν την συμφωνία του εν λόγω συστήματος με το κοινοτικό δίκαιο.
- 3) Η συμπεριφορά επιχειρήσεως μπορεί να χαρακτηριστεί ως κατάχρηση δεσποζούσης θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης όταν η επιχείρηση αυτή έχει σε συγκεκριμένη αγορά την δυνατότητα να συμπεριφέρεται, σε σημαντική έκταση, ανεξάρτητα έναντι των ανταγωνιστών, των πελατών της και των καταναλωτών και η συμπεριφορά της στην αγορά αυτή εμποδίζει την διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού με την βοήθεια μέσων που είναι διαφορετικά από αυτά που διέπουν ένα φυσιολογικό συναγωνισμό, στηριζόμενο στις παροχές των επιχειρηματιών, και μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Mertens de Wilmars

Pescatore

Koopmans

Mackenzie Stuart

O'Keefe

Bosco

Touffait

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Δεκεμβρίου 1980.

Ο Γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
J. Mertens de Wilmars